BILAGA I UNDERLAG ANALYSER



Kartläggning av förskolors och skolors användning av grönområden i Nacka.

Det är viktigt att främja en fysisk livsstil hos barn och unga i Nacka; exempelvis visar resultat från den senaste Folkhälsorapporten att antalet överviktiga och feta elever i skolår 4 fortsätter att öka och det finns många fler positiva effekter av barns utomhusvistelse. Vistelse i natur har stor betydelse för både den fysiska och psykiska hälsan och det finns ett tydligt samband mellan barns fysiska aktivitetsnivå och tillgängligheten till grönområden samt närliggande lekplatser. Det är också särskilt viktigt att förskolor och skolor har tillgång till grönområden inom gångavstånd eftersom de är en viktig arena för att öka barns fysiska aktivitet.

En kartläggning genomfördes år 2009 inom ramen för grönstrukturprogrammet. Syftet var att kartlägga viktiga grön-, strand, och vattenområden som skolor och förskolor använder på olika sätt, och genom detta belysa såväl folkhälsoperspektivet som barnperspektivet.

Kartläggningen visar att fri lek, pedagogisk verksamhet och naturupplevelser är de vanligaste förekommande aktiviteterna för förskolor och skolor som besöker olika grönområden. Med hjälp av kartläggningen kan man också se att många mindre grönområden används av en till fem förskole- och skolenheter.

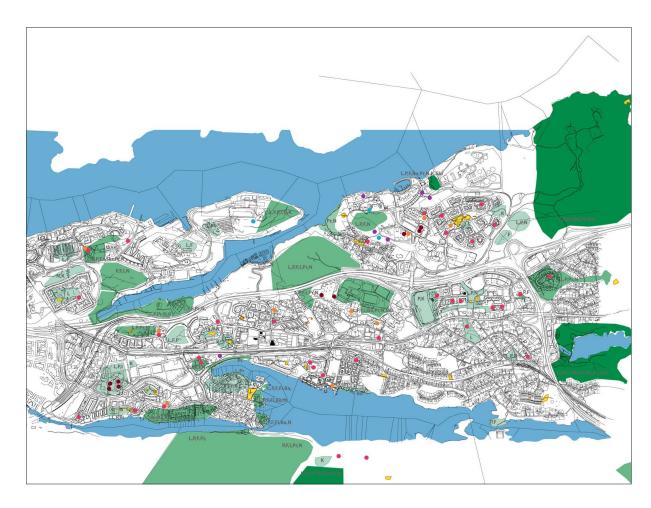
Materialet kan inte anses som komplett och en uppföljning av kartläggningen är önskvärd då svarsfrekvensen var låg, särskilt hos förskolorna. Ytterligare utredningar skulle kunna behandla hur ofta enheterna besöker respektive område samt vilka enheter som besöker vilka områden. Det skulle också vara intressant att genom vidare analyser ta reda på vilka enheter som saknar närliggande grönområden.

Rekommendationer

För att säkerställa tillgången och tillgängligheten till grönområden för barnen bör följande fyra aspekter tas med i samband med planering:

- Att vid planering av nya områden säkerställa att det finns grönområden inom rimligt gångavstånd för de förskolor och skolor som finns i området. Boverkets rekommendation är max 300 meters promenadväg.
- Att se till att vägarna till grön-, strand- och vattenområdena är trafiksäkra och trygga i tillräcklig grad så att barn själva kan ta sig till respektive område.
- Att vårda och utveckla de grönområden som används av förskolor och skolor idag.
- Att de strand- och vattenområden som används av förskolor och skolor förblir tillgängliga samt att de vårdas och utvecklas.
- Tillgodose i möjligaste mån behov av dagliga vistelseytor för förskolor och skolor inom egen fastighet. Park- och natur bör utgöra ett komplement. Ta fram riktvärden för gårdsyta/barn.

På kartbilden redovisas en lista på de aktiviteter som fanns med som val vid kartläggningen och på varje område finns en förkortning som redovisar vilken aktivitet som förekommer där. Antalet aktiviteter som ett område används till har graderats från ljust till mörkt där områden med mörkast färg nyttjades mest. Hur många olika enheter som använder samma grönområde redovisas ej.





Upplevelsevärden social och rekreativa värden och behov

Upplevelsevärden är en metod där naturmark klassificeras efter var det finns miljöer med höga upplevelsevärden såsom utblickar, trolska miljöer, variationsrikedom och naturpedagogik. Nackas grönområden har utifrån rekreativa upplevelsen värden klassificerats i fyra klasser där klass 1 är de mest värdefulla. Här återfinns landskap och natur- och kulturmiljöer av högsta värde och som erbjuder unika och/eller många upplevelser. Arbetet har genomförts inom ramen för grönstrukturplanen. De mest uppskattade miljöerna är ofta de som erbjuder många olika upplevelsevärden. Dessa fungerar som utflyktsområden och attraherar fler än närmast boende. De kan betraktas som värdekärnor för rekreation. Kartan visar var det finns höga och mycket höga upplevelsevärden på Västra Sicklaön.

Nacka kommuns Grönprogram lyfter fram sju upplevelsekvaliteter som i olika undersökningar visar sig vara mycket uppskattade.

- 1. Orördhet och trolska miljöer.
- 2. Skogskänsla.
- 3. Utblickar och öppna landskap (upplevelse av frihet och rymd).
- 4. Variationsrikedom och naturpedagogik.
- 5. Kulturhistoria och levande landskap.
- 6. Aktivitet och utmaning.
- 7. Service och samvaro

Dessa har för nacka kompletterats med:

- 8. Bostadsnära natur- och parkmiljöer
- 9. Bostadsnära rörelsestråk.
- 10. Strandpromenader

I princip är det likartade egenskaper/karaktärsdrag hos en park eller naturområde som uppskattas oavsett om det är en stadspark eller ett strövområde. I strövområdet är kravet och förväntningarna på ostördhet, att vandra ensam, tystnad, naturupplevelse, avkoppling stora. I stadparken prioriteras aktiviteter, samvaro, fest och service men också lugna avskilda platser, blomsterrikedom, kulturmiljö och platser för spontana aktiviteter.

För Västra Sicklaön som nu planeras bli stad kan upplevelsekvaliteter sammanfattas som:

- 1. det vilda, orörda, det ej planerade, natur
- 2. skogskänsla, upplevelse av slutet trädrum
- 3. öppenhet och utblickar, utsiktplatser, öppna gräsytor
- 4. variationsrikedom, artrikedom, blomsterprakt, uppleva djur och natur, naturpedagogik
- 5. kulturmiljö och kulturell identitet
- 6. möjlighet till aktiviteter och utmaningar, både utrymme för spontana aktiviter och anläggningar av olika slag
- 7. service och samvaro av olika slag som sittplatser, samlingsplatser, picknickplatser, caféer, toaletter, informationsskyltar och vägvisning m.m. Evenemang, fest m.m.

Det bör påpekas att områden med hög naturkvalité och kulturmiljöer har mycket stora värden även i en tätare stadsbygd, t.ex. Ryssbergen och Svindersviks herrgård. Från grönprogrammet: "I den tätare stadsbygden är förväntningarna på ostördhet och känsla av ursprunglighet och vildmark mindre än i skogsområden ute på landsbygden. Å andra sidan kan platser som fortfarande har dessa kvaliteter i närheten av staden erbjuda mycket starka upplevelser och ger kanske större möjlighet till psykisk återhämtning och ro än andra grön- och naturområden."

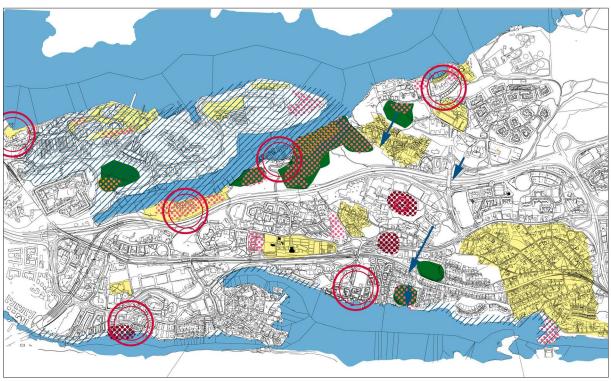
I den bostadsnära grönstrukturen ska finnas möjlighet till aktivitet, lek och social samvaro men också avstressande rofyllda miljöer behövs. Den bostadsnära grönstrukturen används som rörelsestråk respektive för vistelse. Rörelsestråken har olika karaktär, det kan vara villapromenaden, natur-promenaden, stråk genom anlagd park eller strandpromenad.

Viktigt att det finns park- och naturområden nära bostaden för den vardagliga rekreationen. Det bör inte vara längre än 300 m. Tillgänglighet och trygghet är andra viktiga aspekter att hantera vid planering av grönstrukturen.

Rekommendationer inför fortsatt planarbete

- Bevara, förstärk och komplettera upplevelsevärden i grönstrukturen. Tänk på att parker som erbjuder många olika upplevelser (som inte står i konflikt med varandra) är särskilt uppskattade.
- Ett rikt- växt och djurliv, upplevelse av ostördhet och ro är betydelsefullt för avkoppling och återhämtning i vardagen. Fågelsång, vindsus, dofter är oskiljaktiga delar av en rik grönstruktur. Utnyttja befintliga värden och tillskapa nya. Genom en god ekologisk planering skapas många sociala och rekreativa värden, de s.k. kulturella ekosystemtjänsterna.
- Bevara värdefulla naturområden och planera stigar, information m.m. så att upplevelse av det vilda kvarstår och så att slitage på värdefulla delar begränsas.
- Planera så att konflikter mellan olika upplevelsevärden undviks t.ex. mellan aktivitet och ostördhet.
- Uppmärksamma naturens värde för mindre barns lek och utveckling. Tillvarata och skapa pedagogiska platser.

- Bibehåll och förbättra tillgänglighet till strand- och vattenområden
- Skapa sammanhängande rörelsestråk, trafiksäkra, trygga och gröna. Anlägg trygga och trivsamma gångpassager under och över vägar, t.ex. Värmdöleden. Planera gärna så att rörelsestråken bildar slingor. Utveckla konceptet lugna promenader för god tillgänglighet i det kuperade Nacka.
- Rofyllda miljöer är viktiga i parker. Planera ny bebyggelse så att ljudkvalitén i park- och naturområden inte försämras utan förbättras. Eftersträva god ljudkvalité, 40 dB A.
- Närhet är viktigt. Planera så att alla (boende, förskolor, skolor, arbetsplatser) har som mest 300 m till en användbar park/naturområde
- Förbättra tillgänglighet till park, natur och strandområden för alla



Ekologiska värden och spridningssamband

Nyckelbiotoper och objekt med naturvärden – livsmiljöer för hotade arter

Nyckelbiotoper är skogsområden med mycket höga naturvärden. De har en nyckelroll för bevarandet av skogens hotade växter och djur. Miljömålen syftar till att bevara den biologiska mångfalden. Hotade arter och naturtyper ska skyddas.

En nyckelbiotop är ett område med en speciell naturtyp som har stor betydelse för skogens flora och fauna och har förutsättningar att hysa hotade och rödlistade arter. Ett skogsområde kan vara en nyckelbiotop på grund av en speciell skogshistoria eller på grund av sällsynta ekologiska förhållanden. Några nyckelbiotoper uppträder bara i vissa terränglägen som till exempel strandskogar, raviner och rasbranter.

Många nyckelbiotoper känns lätt igen på att det är gott om olika nyckelelement såsom död ved, gamla träd, hamlade träd, mossklädda stenblock och bergväggar. Andra nyckelbiotoper kan vara betydligt svårare att bedöma, men kan utmärka sig genom stor förekomst av speciella arter som påvisar höga naturvärden, så kallade signalarter.

Inom skogsstyrelsens inventering av nyckelbiotoper finns två klasser, nyckelbiotop och objekt med naturvärden. Definition nyckelbiotoper: Biotoper som mer eller mindre tydligt uppvisar höga naturvärden och därför håller nyckelbiotopskvalitet. I biotopen ska man finna eller kunna förväntas finna rödlistade arter.

Definition objekt med naturvärden: Biotoper som innehåller naturvärden men där miljön inte når upp till nyckelbiotopsstandard. Kan också betraktas som biotoper som saknar höga naturvärden idag men troligen blir nyckelbiotoper inom en inte alltför avlägsen framtid. Vägledande vid bedömning skall vara att de inom överskådlig tid bedöms utvecklas till nyckelbiotop. Källa: Skogsstyrelsen.



Nyckelbiotoper och objekt med naturvärde, 2014.

Inom Västra Sicklaön finns ett antal områden med höga naturvärden. Av dessa utgör tallskogen på Ryssbergets norrvända branter nyckelbiotoper. Övriga områden har bedömts som objekt med naturvärden. Dessa består av tallskog, hällmarksskog, lövrik barrskog, ädellövskog och ett objekt med våtmark.

I den naturvärdesbedömning som utgör ekologiskt underlag till Grönprogrammet har tallskogen på Ryssberget bedömts vara av regionalt värde klass 2 medan övriga objekt med naturvärden klassificerats som kommunalt värde klass 3.

För att naturvärden ska bevaras och utvecklas på sikt behöver arter kunna sprida sig mellan särskilt utpekade nyckelbiotoper naturvärdesobjekt. I ett sådant spridningsnätverk spelar många natur- och parkområden inom Västra Sicklaön en viktig roll.

Spridningsanalys

Metod

Ekologigruppen har anlitats för att analysera och visualisera ekologiska samband, samt för att analysera hur förändringar skulle kunna påverka spridningen av djur och växter inom befintlig grönstruktur. Denna typ av analys brukar benämnas spridningsanalys. Analysen finns presenterad i rapporten "Spridningsanalys Sicklaön 20141217".

Analyserna av spridningssamband på västra Sicklaön har utförts med GIS-verktyget MatrixGreen (Bodin, Ö. och Zetterberg, A. 2010). Verktyget ger möjligheter att analysera hur områden av en viss naturtyp hänger ihop med varandra i ett nätverk förbundet med länkar. Länkarna illustrerar den "effektivaste" vägen för en organism att transportera sig mellan sina hemområden (habitat) genom områden där den inte kan fortplanta sig och frodas (matrix).

Två naturtyper har valts ut för spridningsanalysen och det är tall/barrskogsmiljöer och ek/ädellövmiljöer. Dessa har valt ut eftersom de är de vanligast förekommande naturtyperna i på västra Sicklaön.

Tall/barrskogsmiljöer

Artprofilen avser arter som genom sin ekologi är beroende av barrskogsdominans och som vanligtvis inte lever i mer lövdominerade miljöer, till exempel tofsmes och talltita. Profilen avser också arter som är beroende av äldre tallar, till exempel vedlevande svampar som tallticka och vedlevande insekter som reliktbock och vanlig svampsvartbagge.

Ekologiska samband för tall/barrskogsmiljöer på västra Sicklaön

Kartan visar framförallt var de viktigaste områdena för spridning mellan barrskogsmiljöer finns samt var de mest betydelsefulla spridningsvägarna finns. Ju bredare pil desto starkare samband.

Ek/ädellövmiljöer

Artprofilen avser arter som gynnas eller är beroende av ädla lövträd och ekmiljöer, till exempel stjärtmes, trädgårdssångare, stenknäck, skogsduva, hasselticka, ekticka och skeppsvarvsfluga. Arter knutna till ädellövskog gynnas av, eller är beroende av ädla lövträd och framför allt ekmiljöer. I Sverige bedöms ca 1500 arter vara knutna till eken, och vissa av dessa lever enbart i och på ekar (Ekologigruppen, 2007). I analysen av nätverket för ek- och ädelskogslevande arter ingår inte de mest svårspridda och kräsna eklevande arterna, utan snarare arter som trivs, frodas i, och bidrar till den rika biodiversiteten i och kring det rika ek- och ädellövträdsekosystemet.

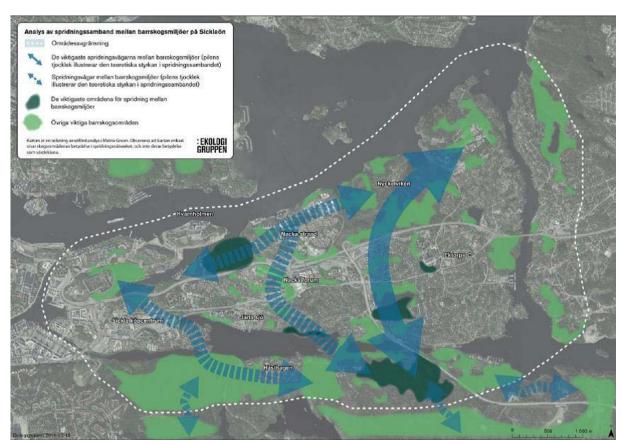


Bild: Ekologigruppen 2014

Ekologiska samband för ek/ädellövmiljöer på västra Sicklaön

Kartan visar framförallt var de viktigaste områdena för spridning mellan ek/ädellövmiljöer finns samt var de mest betydelsefulla spridningsvägarna finns. Ju bredare pil desto starkare samband.

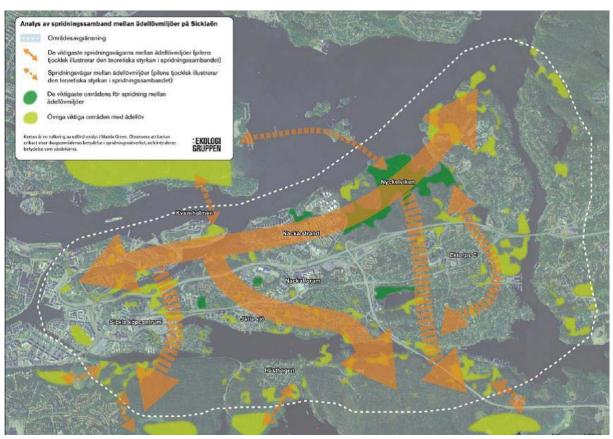


Bild: Ekologigruppen 2014

Resultat

Analysen visar att ekologiska spridningssamband för arter knutna till ek och andra ädla lövträd huvudsakligen ser ut att finnas utmed Sicklaöns norra strand i öst-västlig riktning, samt söder ut via Järla, Ekudden och Lillängen. Särskilt viktiga områden i sambanden utgörs av värdekärnorna i Nyckelviken, ekmiljöer i sydöstra delen av Vikdalen, kring Nacka kyrka, samt i Lillängen mellan Järlavägen, Parkvägen och Lillängsvägen. Påtagligt är också de solitära ekarnas betydelse i närverket av värdefulla miljöer, till exempel i Järla, sydost om Nacka Forum, samt i Storängen och Lillängen. Dessa värdefulla ekar kan stå såväl på allmän platsmark som på privata villatomter.

Ekmiljöer i den västra delen, kring Henriksdal, Finnboda

och Kvarnholmen, ligger perifert i sambandet och får därför inte samma betydelse i nätverket för ädellövskogsarter. Däremot kan de ha höga värden som livsmiljöer för olika arter.

För miljöer med äldre barrskog visar analysen på att det finns viktiga nord-sydliga ekologiska samband på den centrala-östra delen av Sicklaön, över Långsjön och Skogalund/västra Ektorp, och upp mot Nyckelviken. Det andra huvudsakliga sambandet för barrskog går mellan Ryssberget i norr som utgör en viktig värdekärna, och söder ut via barrskogsmiljöer norr om Värmdövägen kring nacka Forum och Ica Maxi, vidare över Lillängen och Järlasjöns norra strand ned mot Nackareservatet och Erstavik.

Det ser även ut att finnas vissa barrskogssamband i östvästlig riktning utmed Svindersvikens stränder över Ryssberget och Nacka strand mot Nyckelviken och Duvnäs utskog. Liksom för ek/ädellöv kan enskilda grupper med äldre tallar och solitärt stående tallar vara viktiga i barrskogssambandet.

Barrskogsmiljöer i den mest västra delen, kring Henriksdal och Finnberget, ligger perifert i sambandet och får därför inte samma betydelse i nätverket för barrskogsarter. Däremot kan de ha höga värden som livsmiljöer för olika arter.

Sammantaget visar analysen att större värdekärnor för såväl ek/ädellöv som för barrskog är centrala i sambanden och som livsmiljöer för arter, men även att mindre naturområden i bebyggelse, och enskilda träd, kan spela en viktig roll för de ekologiska sambanden på Sicklaön och i denna del av Nacka kommun i stort. Inför pågående och fortsatt detaljplanering av västra och centrala Sicklaön är det därför av stor vikt att sträva efter att placering av ny bebyggelse kan ta hänsyn till befintliga ekologiska samband.

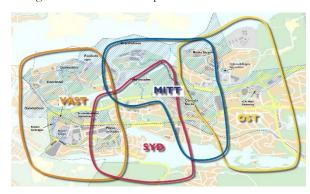
Rekommendationer inför den fortsatta planeringen på västra Sicklaön

- Vid planering som berör områden som både identifierats som värdekärna i kommunala program, och enligt utförd spridningsanalys har en central plats i det ekologiska nätverket, bör särskild hänsyn tas till områdets betydelse.
- Lokalt värdefull natur bör identifieras som del av fortsatt planarbete, som ett komplement till tidigare identifierade naturvärden i kommunala planer och andra underlag.
- Samtliga värdefulla grova träd i områden som berörs av bebyggelseplaner bör mätas in, främst på allmän platsmark, men om möjligt också på privata tomter som ligger i anslutning till tänkta utvecklingsområden.
- I bebyggelseområden som berör särskilt viktiga samband kan man gärna arbeta med grönytefaktor och grön kompensation för att minska påverkan på berörda samband.
- Det finns möjlighet att i detaljplanernas syfte även skriva in att planen skall bevara värdekärnor eller stärka grönstrukturen i området. Genom att skriva in naturen i syftet ges möjlighet att kopplas specifika krav i tillhörande avtal.

Intressentanalys ekosystemtjänster

En modell som bygger på hur intressenter aktivt kan vara delaktiga i planeringen av stadens **grönstruktur ur ett ekosystemtjänstperspektiv** har utvecklats i ett pilotprojekt kallat "Ekosystemtjänster i Nacka". Modellen har implementerats i arbetet med att utveckla Nacka Stad. Syftet med projektet är att "nackaborna" skall vara delaktiga i planeringen av Nacka Stad. Intressenterna har tillsammans tagit fram visuella kartor över en framtida önskad grönstruktur i Nacka Stad.

Området har delats in i fyra delområden. En workshop genomfördes för varje delområde med cirka 20-25 deltagare i vardera workshop.



Området har delats in i fyra delområden.

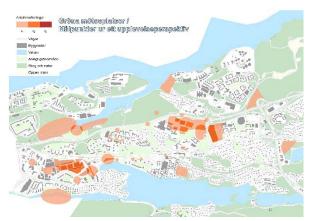
Bland intressenterna deltog bland annat bostadsrättsföreningar och andra boende föreningar, fritidsgårdar, förskolor, skolor och föräldrakooperativ, miljö och naturföreningar, båt- och idrottsklubbar, byggherrar, kyrkan, trafikverket samt politiker från olika nämnder. Därtill deltog ett stort antal enheter inom kommunen såsom VA, park- och natur, mark och exploatering-, bygg-, plan-, idrott- och fritid, väg, trafik och fastighetskontoret. Enheterna har i de flesta fall låtit olika medarbetare deltagit på de fyra workshopparna vilket gjort att fyra medarbetare på varje enhet varit med i processen.

Intressenternas kartor har implementerats i geografisk informationssystem (GIS) för att möjliggöra en sammanställning av alla förslag. Sammanställningen har sorterats in i olika "teman" för att göra resultatet visuellt presentabelt.

De olika tematiska sammanställda kartorna är: (Om ekosystemtjänster och indelning av dessa se ovan).

- Gröna mötesplatser/målpunkter ur ett upplevelseperspektiv, främst kulturella ekosystemtjänster.
- "Förgrönande" åtgärder såsom stadsodling, etablera träd- och annan växtlighet, gröna tak och väggar, gröna promenadstråk, kulturella, försörjande och stödjande ekosystemtjänster.
- Bad och båtliv, främst kulturella ekosystemtjänster
- Stråk för biologisk mångfald, framkomlighet och rekreation, kulturella, försörjande och reglerande ekosystemtjänster.
- Områden vilka bör bevaras inom befintlig grönstruktur, försörjande ekosystemtjänster.
- Vattenrening infiltration, reglerande ekosystemtjänster.

Samma åtgärd kan visas i flera tematiska kartor. Till exemplet återfinns gröna tak både i den tematiska kartan "förgrönande åtgärder" och i kartan gröna mötesplatser.



Denna temakarta visar gröna mötesplatser/målpunkter ur ett upplevelseperspektiv.

Intressenterna pekar ut ett antal tydliga mål-punkter "mötesplatser" som de vill utveckla. Dessa är Sickla köp-marknad, området kring Svindersviken, Kyrkviken och området kring stadshuset. Dessa områden har lyfts fram i flera temakartor. Det är områden som knyter samman olika stadsdelar och ger möjlighet till möten och att umgås. Målpunkterna är viktiga för att skapa en integrerad stad för evenemang, caféer och restauranger, lek och aktivitetsplatser för alla åldrar men också lugna rofyllda platser där stressade storstadsbor kan ta det lugnt. Platsen är tillräckligt stor för att tillgodose mångas behov.



Sickla köpkvarter Förgrönande åtgärder och gröna tak.

I Sickla köpkvarter som redan idag är en viktig mötesplats har intressenterna gett förslag på en rad sk "förgrönade åtgärder" som ökar områdets kvalitet som mötesplats. Det är möjligheten att skapa trädgårdar (takterasser) på taken som kan fungera som samlingsplatser där olika intressen kan samverka med fik, idrott odling och kultur. Andra idéer är att plantera träd och växtlighet och att etablera växtlighet på väggar och tak för få in en grönare känsla i hela området. För att uppfylla dessa visioner krävs en samverkan med fastighetsägaren.

Ett annat område som har lyfts fram och som kan få ökad kvalitet med "förgrönande" åtgärder är Kyrkviken där intressenterna get förslag på ekodukt, gröna promenadstråk och stadsodling.

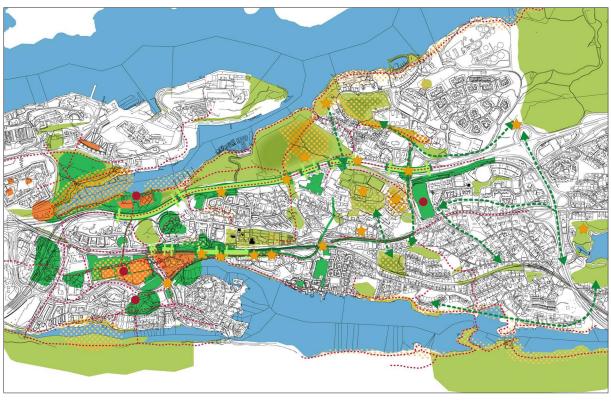
Andra förslag på "förgrönande" åtgärder är överdäckning av motorvägen på ett flertal ställen, gröna tak på sporthallar, ekodukter över mindre vägar, en sinnenas trädgård, en centralpark vid stadshuset och Nacka forum och även ovanpå Nacka Forum.

Andra kartor visar var intressenterna markerat ett antal tydliga stråk som behöver förstärkas längs vattnet och i nord sydlig riktning. Järlaleden utpekas som ett viktigt stråk som bör "förgrönas". Förslag på åtgärder som förstärker stråken är ekodukter, etablering av träd och annan växtlighet, skyltning samt att göra undergångar mer attraktiva.

Stråken visar på ett framtida rörelsemönster där naturen kan bidra till riktningar och orienterbarhet i staden. Stråken binder även samman de målpunkter intressenterna lyft fram och fungera som spridningsvägar för djur och växter.

Svindersviken och Ryssberget är områden som lyfts för deras biologiska kvaliteter och som intressenterna därför ser som viktigt att bevara. Svindersvik kommer att var en mycket betydelsefull mötesplats när befolkningen ökar. Detta är ett område som ägs av Nordiska muséet. Intressenterna efterlyser samarbete med Nordiska muséet så att de tillsammans med nackaborna kan utveckla området.

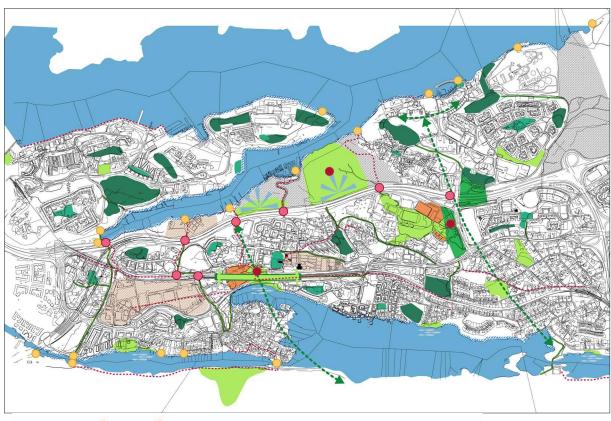
Vattnets rekreativa värde belyser intressenterna särskilt vid Svindersviken där de vill utveckla båtlivet samt strandlinjen längs Järlasjön som de önskar att den tillgängliggörs med strandpromenader och badbryggor. Ett annat område intressenterna belyst är runt Sicklabadet som kommer att få ett allt större tryck med en ökad befolkning. De belyser vikten av att badet förblir hälsosamt och möjligheten att stärka kopplingen till Nackareservatet för att avlasta badet. En viktig målgrupp i detta sammanhang är de yngre barnen.





Rekommendationer inför den fortsatta planeringen på västra Sicklaön intressentanalys

- •Förstärk och tydliggör målpunkter(mötesplatser) i detaljplaner och program. Utveckla dessa i dialog med medborgarna. Syftet är att utveckla områdenas kvaliteter. Målpunkterna är en viktig mötesplats för lek och aktiviteter för alla åldrar, för integration och inrymmer olika typer av evenemang, caféer och restauranger men också lugna rofyllda platser. Platserna bör vara tillräckligt stor för att tillgodose mångas behov.
- •Skapa samverkan med aktörer, fastighetsägare och nackaborna så att de tillsammans kan utveckla mötesplatser som syftar till att öka kvaliteteten för alla parter. Sickla Köpmarknad och Svindersvik är områden där målsättningen i framtida planarbete bör vara att utveckla samverkan.
- •Förstärk gångstråk längs vatten och som kopplingar mellan grönområden i planarbetet med ekodukter, etablering av träd och annan växtlighet, skyltning samt skapa attraktiva undergångar. Genomför detta i dialog med nackaborna. Strandpromenader runt Järlasjön, Järlaleden och kopplingar i nord-sydlig riktning är viktiga i detta sammanhang. Stråken visar på ett framtida rörelsemönster där naturen kan bidra till riktningar och orienterbarhet i staden. Stråken binder även samman de målpunkter intressenterna lyft fram och fungera som spridningsvägar för djur och växter.
- •Säkerställ Svindersvikens och Ryssbergets biologiska värden.





viktig del i framtagandet av en utvecklad strukturplan är att ta tillvara medarbetarnas kunskap och erfarenhet inför den förändring som sker. I ett projekt drivet inom enheten Park- och natur har medarbetarna utifrån sina erfarenheter enskilt och i olika workshops tagit fram en

grönstruktur som möjliggör en hållbar stad. I projektet har även andra aspekter inom skötsel och förvaltning lyfts fram. Enhetens arbete kommer att fortgå inför

Nacka bygger stad.